

ELS DIJOUS, AQUEST TEMPS, AQUEST PAIS

Xavier Sala-i-Martin
Catedràtic de la Universitat de Columbia i professor de la Universitat Pompeu Fabra.

Teòrica sobre el cine en català

La Generalitat pot forçar les productores a exhibir pel·lícules en versió catalana, però no obligar-les a pagar la despesa de les traduccions. Per això haurà de recórrer als impostos

La intervenció del Parlament i la Generalitat de Catalunya en el mercat del cinema obligant les distribuïdores a traduir una part important de les pel·lícules al català sembla, a primera vista, una intolerable intrusió del Govern en el lliure funcionament del mercat. M'agradaria, per tant, analitzar la situació que s'ha creat des del punt de vista de la teoria econòmica.

Efectivament, la teoria econòmica ens diu que, si tots els productes són normals, aleshores qualsevol intervenció pública en el funcionament lliure dels mercats és perjudicial. El que ha de fer el govern és retirar-se i deixar que les empreses, els treballadors i els consumidors internacionals en el mercat sense interferències. Això els portarà a tots a una situació òptima. Aquest tipus d'argumentació, base del pensament liberal, és la que serveix de fonament a qui s'oposa a la política de la Generalitat.

El lector observarà, però, que he dit productes normals. Els productes normals són els tradicionals. Els de tota la vida. Les galletes, el fuet, el mató o el cava. Es caracteritzen per dos fets senzills i aparentment innocents: quan jo em menjo un plat de mató, ningú més se'l pot menjar, i el fet que jo mengi mató m'afecta a mi i a ningú més.

Malgrat que pugui semblar estrany, la vida està plena de béns que no són normals. Els productes que poden ser utilitzats simultàniament per més d'una persona s'anomenen béns públics. Alguns exemples són les carreteres, l'Exèrcit o la monarquia: tots són productes dels quals pot gaudir molta gent a la vegada. D'altra banda, hi ha béns que, quan són consumits per una persona, afecten d'altres persones. Un exemple clar són els productes contaminants: quan algú fuma, la persona que seu al seu costat s'empassa el fum. Un altre exemple menys clar són els vídeos: el benefici de comprar un vídeo Beta o VHS depèn de la quantitat de gent que compra el mateix sistema. La gent que, al seu dia, va comprar el sistema Beta, ben aviat el va haver de canviar (i pagar una nova videoteca), ja que pocs usuaris havien comprat el sistema Beta i, en no haver-hi suficient mercat, tots els productes van acabar adoptant el VHS. Els economistes anomenem aquests tipus de productes béns subjectes a externalitats.

La teoria econòmica ens diu que els mercats no funcionen a l'hora de produir béns públics o béns subjectes a externalitats. Per exemple, si algú que no soc jo finança la monarquia, jo també en

podré gaudir (ja que és un bé públic). En conseqüència, no tindrà cap incentiu per finançar un rei, per més rei que vulgui tenir. Com que tothom tindrà la mateixa actitud d'escaquejar-se a l'hora de finançar béns públics, cal la coordinació de tots els membres de la societat per finançar el bé públic que tots desitgem. La institució que està en més bona posició per portar a terme aquesta tasca és el govern, i el mecanisme de finançament són els impostos. Aquesta conclusió no és nova i tots els economistes liberals ho saben.

¿I què hi té a veure, tot això, amb el català? Doncs és molt senzill. La llengua és un bé públic (el fet que jo parli català ara mateix no impedeix que milions de persones utilitzin la mateixa llengua simultàniament) i està subjecta a externalitats (l'interès que una persona pot tenir a aprendre català depèn de la quantitat de gent que el parli). Si el Govern català no hi intervé per ajudar la llengua catalana, el mercat pot portar-la a l'extinció en favor de llengües més utilitzades, com l'anglès i l'espanyol. Cal, doncs, l'acció pública per fomentar i

protegir el català: com més gent el parli, més atractiu serà com a llengua i més gent el voldrà emprar.

Des d'aquest punt de vista, doncs, l'actuació del Govern català tot obligant les productores de cinema estrangeres a traduir una part de les pel·lícules al català és del tot raonable fins i tot per a persones de tarannà liberal.

El que no és tan clar és que hagin de ser aquestes productores les que paguin les traduccions. La necessitat de protegir la llengua catalana no implica que s'hagi de perjudicar les productores de cinema, que no tenen per què contribuir més que d'altres empreses o d'altres ciutadans a la provisió de béns públics per part del Govern. És més, encara que vulguem que les productores internacionals ho paguin, molt sovint és impossible obligar les multinacionals a fer-ho, ja que, en el món global en què vivim, les empreses poden prescindir perfectament de vendre pel·lícules a Catalunya sense patir cap gran davallada en la seva recaptació mundial. Sembla molt més raonable que la traducció sigui finançada pel mateix pressupost que finança la resta de béns públics subministrats per la Generalitat: els impostos. Aquí podríem discutir si han de ser els impostos dels catalans o els dels espanyols. Al cap i a la fi, el català és la llengua oficial de l'Estat i, per tant, el Govern de l'Estat ha de tenir un interès a protegir-la comparable amb l'interès que té a protegir el Coto de Doñana, que és un altre bé públic.

Un avantatge de finançar el cinema en català mitjançant els Pressupostos Generals és que les empreses productores no podran emprar el seu argument més potent. "Hi ha 80 llengües a Europa, i si haguessim de traduir a totes, ens arriuariem; per tant, només traduir a les quatre més grans". Així, si una comunitat vol traduir les pel·lícules al seu idioma, que s'ho pagui i prou.

Les distribuïdores, d'altra banda, diuen que la gent no anirà a veure les versions catalanes de les pel·lícules i que, per tant, perdran diners. Aquest argument no és gaire vàlid, ja que TV-3 és el canal més vist a Catalunya, cosa que demostra que la gent mira programes en català quan la qualitat és bona. Ara bé, si es demostra que la gent va menys al cinema en català que en castellà, aleshores també es podria parlar de subvencions. Per exemple, les pel·lícules en català podrien estar exemptes d'impostos.

En resum: obligar les productores i distribuïdores a oferir pel·lícules en català, si. Obligar-les a pagar-ne les despeses, no.

CIUTAT

Josep Maria Huertas

Els Quinze i la seva escultura amb ànima

Fa mig segle, el món civilitzat acabava als Quinze, un topònim popular encara ben viu: tres botigues (un sabater pegot, una loteria i una d'aviram) es diuen així. L'indret va ser batejat així perquè era el que costava el preu del bitllet de tramvia que hi duia. La febre reformadora d'Antoni Santiburcio ha arribat ara a aquest coníl del districte de Nou Barris i en la millora del carrer de Cartella s'hi ha col·locat una immensa escultura de 15 metres d'alçada i 15 tones de pes, *Flama*, obra de Ricard Vaccaro. Una altra vegada surt el número 15...

Flama és una llarguíssima espiral fet d'acer corten i d'acer inoxidable que els veïns esguarden entre sobrats i encorcidors. "Uns m'han dit que vagi amb compte que se m'està rovellant i cal que els expliqui que el corten ja és així; a altres els agrada, i alguns es queixen perquè en fer les obres hem suprimit possibilitats d'aparcar-

ment", desgrana Vaccaro, que va ser un escultor olímpic amb *Geomètria d'ombres* a Collblanc.

"Era un reptè difícil perquè l'arquitectura dels voltants no hi ajuda gaire", comenta. No li manca raó. Els blocs del Patronat Municipal de l'Habitatge a Torre Llobeta són un exemple de construcció atapeïda i trista, i al davant s'hi barregen edificis de tota mena, incloses quatre casetes de planta baixa i pis.

Rosa Clotet i Joan Llongueras, els arquitectes que han dignificat el carrer de Cartella -l'antiga Riera d'Horta que fins fa 20 anys inundava les cases-, veuen la *Flama* de Vaccaro com la fita gegant d'un món desordenat, el d'aquell tros de Vila gipscina que ha crescut com ha pogut.

El dia que va clavar a terra la columna helicoidal que és el monument, Vaccaro va pujar amb una grua una sèrie d'objectes que ha dipositat en un calaix que hi ha al cim: cartes d'amics, un disc de Jordi Savall, un llibre d'estètica i un altre de poemes de Paul Auster, *Desaparicions*. "M'agrada fer això: aquestes coses estimades de les quals un es desempallega són com l'ànima del monument".

Nando

Cartes dels lectors

EL PERIÓDICO publica opinions dels seus lectors, així com rèpliques i suggeriments d'interès general que siguin respectuosos amb les persones i les institucions. Les cartes -per via postal o al fax 93.484.65.62- han de tenir com a màxim 20 línies. EL PERIÓDICO es reserva el dret de fer-ne un extracte. Tot i així, resulta impossible publicar-les totes. Demanem comprensió, i que acceptin que no podem mantenir correspondència o contacte telefònic sobre les cartes ni tampoc retornar-les. Han d'estar firmades, i han d'indicar el DNI, el domicili i el telèfon o un altre mitjà per contactar amb l'autor.

Societat 'Policia 2000'

Aquesta nova elucubració d'homèrics cervells que és el

Projecte Policia 2000, com els precedents, no ha estat res més que una ingènua fantasia condemnada al fracàs. Si el que es pretén és reduir el nombre de delictes, no fan falta grans mitjans ni quantioses despeses: només és necessària policia suficient al carrer, ja que està internacionalment reconegut que la presència visible d'agents uniformats continua sent, fins ara, el mitjà més eficaç contra el delictes. Polícies a peu, perquè amb la motorització del cos cada vegada s'ha anat separant més el policia del ciutadà. El vehicle no deixa de ser una petxina o closca que l'aïlla del contacte físic amb el carrer, i la vigilància des d'un cotxe en marxa és molt menor que la d'una patrulla a peu. Actualment, sobretot a les grans ciutats, no es veu ni una policia per enlloc. I que no es digui que per al desenvolupament d'aquest pla no hi ha personal, perquè n'hi ha, el que passa és que gairebé tots els agents estan

destinats a la protecció de personatges i d'alguns que no ho són tant, perquè avui a Espanya tothom té escorta, per molt irrelevant que sigui el càrrec que ocupi. L'inoperant ministre del ram, que es passa la vida en platós televisius, en emissores de ràdio, espectacles, i festes -¿i al seu despatx quan hi és?-, que es deixi estar de tant acaparar càmera i micròfon i que presenti públicament una relació detallada d'on té la seva gent. Que es preocupi també que el personal del Cos Nacional de Policia cobri sous dignes, ja que per molta vocació que es tingui, quan arribi a casa seva i veu que les necessitats familiars no estan cobertes i que no en té prou per menjar, poques ganes de treballar li queden. ¿Què hi han de dir els inoperants i submisos sindicats policials?

Manuel Muñoz Pino. Inspector retirat del Cos Nacional de Policia. Barcelona.